

Distansundervisning i musik

En kvalitativ studie om musikpedagogers erfarenheter av instrumentundervisning på distans

Evelina Salonen

Examensarbete för Musikpedagog (YH)-examen

Utbildningen i Musik

Jakobstad 2022

EXAMENSARBETE

Författare: Evelina Salonen

Utbildning och ort: Musik, Jakobstad

Inriktning: Musikpedagog

Handledare: Patrick Lax

Titel: Distansundervisning i musik – En kvalitativ studie om musikpedagogers erfarenheter av instrumentlektioner på distans

Datum: 6.6.2022 Sidantal: 30

Bilagor: 1

Abstrakt

Syftet med detta examensarbete var att ta reda på vilka uppfattningar musikpedagoger har av instrumentundervisning på distans och vilka undervisningsmetoder de använder i distansundervisningen. Forskningsfrågorna för studien var "På vilket sätt har musikpedagoger anpassat instrumentundervisningen då de övergått från närundervisning till distansundervisning?" och "Vilka för- och nackdelar har musikpedagoger upplevt med instrumentundervisning på distans?". För att besvara frågorna använde jag mig av en hermeneutisk forskningsansats och som datainsamlingsmetod använde jag kvalitativa intervjuer.

Studiens resultat visar att de största anpassningarna till distansundervisningen har skett i musikpedagogernas undervisningsmetoder medan innehållet på lektionerna har hållits relativt oförändrat. Användningen av digitala verktyg har ökat och undervisningssättet har blivit mera strukturerat. Pedagogerna har i allmänhet en positiv attityd till distansundervisning även om studien visar att de upplevt fler nackdelar än fördelar. De anser bland annat att distansundervisningen är ett bra komplement till närundervisningen och upplever att de har fått flera nya verktyg och idéer till sin undervisning tack vare distansundervisningen.

Språk: svenska

Nyckelord: pedagogik, musik, distansundervisning

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Evelina Salonen

Koulutus ja paikkakunta: Musiikki, Pietarsaari

Suuntautumisvaihtoehto: Musiikkipedagogi

Ohjaaja: Patrick Lax

Nimike: Musiikin etäopetus - Tutkimus musiikinopettajien kokemuksista soiton etäopetuksesta

Päivämäärä: 6.6.2022

Sivumäärä: 30

Liitteet: 1

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millaisia käsityksiä musiikinopettajilla on soiton etäopetuksesta ja mitä opetusmenetelmiä he käyttävät soiton etäopetuksessa. Opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat "Millä tavalla musiikinopettajat ovat sopeuttaneet soitinopetustaan siirtyessään lähiopetuksesta etäopetukseen?" ja "Mitä etuja ja haittoja musiikinopettajat ovat kokeneet soiton etäopetuksessa?". Kysymysten vastaamiseen käytin hermeneuttista tutkimuslähestymistapaa ja tiedonkeruumenetelmänä kvalitatiivisia haastatteluja.

Tutkimuksen tulokset osoittavat muun muassa, että suurimmat sopeutukset etäopetukseen ovat tapahtuneet musiikinopettajien opetusmenetelmissä, kun taas oppituntien sisältö on pysynyt suhteellisen ennallaan. Digitaalisten työkalujen käyttö on lisääntynyt ja opetusmenetelmät on paremmin strukturoitu. Valtaosa vastaajista suhtautuvat etäopetukseen myönteisesti, vaikka tutkimus osoittaaakin, että he kokivat etäopetuksessa olevan enemmän haittoja kuin etuja. He uskovat etäopetuksen täydentävän lähiopetusta ja kokevat saaneensa useita uusia työkaluja ja ideoita etäopetuksen ansiosta.

Kieli: ruotsi

Avainsanat: pedagogiikka, musiikki, etäopetus

BACHELOR'S THESIS

Author: Evelina Salonen

Degree Programme: Music, Pietarsaari

Specialisation: Music pedagogue

Supervisor: Patrick Lax

Title: Distance education in music - A study of music educators' experiences of teaching musical instruments online

Date: 6.6.2022

Number of pages: 30

Appendices: 1

Abstract

The aim of this thesis was to unfold music educators' perceptions of the transition from contact teaching to teaching musical instruments online and what teaching methods they use in remote teaching. The research questions for the study were "In what way have music educators adapted their instrument teaching when they switched from contact teaching to remote teaching?" and "What advantages and disadvantages have music educators experienced with teaching musical instruments online?". To answer the questions, I used a hermeneutic research approach and as data collection method I used qualitative interviews.

The results of the study show that the most noticeable adaptations to remote teaching have taken place in the music educators' teaching methods, while the contents of the lessons have been kept relatively unchanged. The use of digital tools has increased, and the teaching methods have become more structured. Generally, the music educators have a positive attitude towards remote teaching, although the study shows that they have experienced more disadvantages than advantages. They believe that remote teaching is a good complement to contact teaching and agree that they through remote teaching have developed several new skills and ideas regarding education.

Language: Swedish

Key words: pedagogy, music, remote teaching

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställningar.....	2
2	Distansundervisning.....	2
2.1	Synkron och asynkron undervisning.....	3
2.2	Olika former av distansundervisning.....	3
2.3	Distansundervisningens möjligheter och utmaningar.....	4
2.4	Distansundervisningens förutsättningar	5
3	Metod och genomförande	7
3.1	Metod.....	7
3.2	Genomförande	7
4	Resultatredovisning och analys.....	8
4.1	Anpassning från närundervisning till distansundervisning.....	8
4.1.1	Genomförande	8
4.1.2	Digitala verktyg.....	13
4.1.3	Tidsanvändning	14
4.2	Distansundervisningens för- och nackdelar	15
4.2.1	Fördelar	15
4.2.2	Nackdelar	20
5	Sammanfattande diskussion	26
6	Källförteckning	29

Bilaga 1: Intervjufrågor s. 31.

Förteckning över tabeller:

Tabell 1. Plattformer för videosamtal s. 13.

Tabell 2. Distansundervisningens fördelar s. 20.

Tabell. 3 Distansundervisningens nackdelar s. 25.

1 Inledning

Min elev vinkar från sitt rum i Esbo och jag hälsar tillbaka från mitt vardagsrum i Jakobstad. Vi sitter vid varsin dator med varsin gitarr i famnen och jag frågar vad hon har övat på den senaste veckan. Hon spelar melodin till låten som vi spelade förra lektionen och efter det kompar hon ackorden till samma låt. Om vi satt i samma rum skulle vi spela låten tillsammans men det kan vi inte göra nu. Jag vet utifrån tidigare erfarenheter att om jag försökte kompa eleven så skulle mitt ackompanjemang spelas upp i helt fel rytm till hennes melodispel. Eftersom jag varken kan kompa eller spela melodin som stöd så kan jag bara iaktta. Jag försöker lyssna och se hur fingersättningarna och greppen ser ut. Men elevens kamera är riktad uppåt så jag ser inte händerna. Dessutom är internetanslutningen dålig så bilden fryser och ljudet försvinner stundvis.

Under de senaste två åren har de flesta pedagoger behövt på något sätt ändra eller anpassa sin undervisning på grund av coronapandemin. Själv har jag både studerat och undervisat musik på distans och fått se hur mina lärare har anpassat sin undervisning på olika sätt för att göra det bästa av situationen. Samtidigt har jag själv också behövt fundera på hur jag ska anpassa mig till alla förändringar som sker inom undervisningen. Något som de flesta lärare säkert kan hålla med om är att en av de största utmaningarna med distansundervisning är teknik som krånglar. Det känns frustrerande då flera minuter av en lektion går till att försöka få tekniken att fungera. I min egen undervisning har jag förutom de tekniska problemen upplevt att bortfallet av samspel i privatundervisningen varit ett problem som känts svårt att lösa. Att inte kunna spela tillsammans har jag själv upplevt som en stor nackdel med distansstudier eftersom samspel är en av de viktigaste aspekterna inom musicerande.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med detta arbete är att ta reda på vilka uppfattningar musikpedagoger har av instrumentundervisning på distans och vilka undervisningsmetoder de använder i distansundervisningen. I mitt arbete har jag valt att fokusera på individuell undervisning där det pedagogiska mötet sker mellan en elev och en lärare.

Forskningsfrågorna för denna studie är:

- På vilket sätt har musikpedagoger anpassat instrumentundervisningen då de övergått från närundervisning till distansundervisning?
- Vilka för- och nackdelar har musikpedagoger upplevt med instrumentundervisning på distans?

2 Distansundervisning

I detta kapitel förklarar jag distansundervisning ur ett mera teoretiskt perspektiv. Jag behandlar olika former av distansundervisning, digitala verktyg, distansundervisningens förutsättningar och distansundervisningens möjligheter och utmaningar.

Med begreppet distansundervisning menas att undervisningen genomförs till största delen eller helt på distans (Hilli, C., Eklund, C., & Törnroos, K., 2017). Utbildningsstyrelsen (2022) använder distansundervisning som ett samlingsbegrepp för att beskriva olika former av undervisning på distans medan begreppet enligt Skolverket (2022) definieras i den svenska skollagen som: ”interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är *åtskilda i både rum och tid*”. I den här studien använder jag begreppet distansundervisning som ett samlingsbegrepp för all undervisning som i någon form sker på distans.

2.1 Synkron och asynkron undervisning

Distansundervisning kan ske synkront eller asynkront. Vid synkron distansundervisning sker kommunikationen mellan lärare och elever i realtid medan den vid asynkron distansundervisning inte sker i realtid (Eriksson, 2020). Vid synkrona lektioner ges möjlighet till social samvaro som skapar gemenskap mellan läraren och eleven eller inom gruppen. Den möjliggör även att frågor och feedback kan ske spontant (Hilli, 2020). Synkrona lektioner innebär att eleven måste binda sig till en viss tidpunkt, vilket kan vara till fördel i vissa elevers tidsplanering men kan även upplevas som en nackdel hos de elever som behöver mera flexibilitet i sina studier. Vid asynkrona lektioner sker kommunikationen långsammare och eleverna kan lägga större eftertanke vid sina svar och frågor (Blackboard Inc., 2018). Tidsmässigt är asynkrona lektioner mera flexibla än synkrona lektioner, vilket kan göra dessa lektioner tillgängliga för fler personer. Synkron och asynkron distansundervisning kombineras även ofta (Hilli, 2020).

2.2 Olika former av distansundervisning

Distansundervisning kan genomföras på flera olika sätt. Hilli (2020) belyser olika former av distansundervisning som *fjärrundervisning*, *"flipped classroom"*, *flerformsundervisning* och *hybridundervisning*.

Begreppen fjärrundervisning och distansundervisning används ofta som synonymer även om de inte nödvändigtvis har samma betydelse. Hilli (2020) beskriver fjärrundervisning som synkrona lektioner där läraren och en del elever är i klassrummet medan en del elever deltar på distans. Alternativt kan även läraren vara på distans medan en del eller alla elever är på plats i klassrummet.

"Flipped classroom" är en form av distansundervisning där eleverna förväntas ta del av materialet på egen hand och sedan träffas i klassrummet för att ställa frågor och diskutera eller presentera innehållet. En fördel med *"flipped classroom"* är att eleverna får en mera aktiv roll i undervisningen till skillnad från då endast läraren presenterar innehållet. (Hilli, 2020). En annan fördel är att eleverna får ta sig den tid de behöver för att förstå materialet.

För vissa elever räcker det med mindre självstudier medan andra behöver gå igenom materialet flera gånger. (Eriksson & Rännar, 2020).

Flerformsundervisning eller "*blended learning*" är ett undervisningssätt där närstudier och distansstudier kombineras. Detta arbetssätt är flexibelt och gör därför undervisningen tillgänglig för fler deltagare. Det finns mycket forskning kring flerformsundervisning som visar att det är en väldigt effektiv form av undervisning. Då man kombinerar fördelarna med närundervisning respektive distansundervisning får man en välfungerande och givande helhet för både lärare och elever (Hilli, 2020).

I *hybridundervisning* kombineras olika typer av undervisning, olika förhållningssätt, olika verktyg och platser för att skapa en ny form av undervisning där stor vikt läggs på samarbete och öppenhet (Hilli, 2020).

2.3 Distansundervisningens möjligheter och utmaningar

Distansundervisning är en flexibel form av undervisning vilket gör att den är tillgänglig för fler personer. En orsak till att elever väljer att studera på distans kan vara att de inte har möjlighet att binda sig till närstudier fysiskt och tidsmässigt. En annan fördel med distansundervisning är lärarens frihet i planeringen och genomförandet av undervisningen eftersom läraren kan välja mellan olika typer av undervisning enligt behovet av flexibilitet. Fördelar med digitalt undervisningsmaterial är att det är lättillgängligt och eleverna kan använda det då det passar bäst för dem. (Hilli, 2020).

Utmaningar i distansundervisning kan bero på brister i förutsättningarna. Ett exempel på utmaningar kan vara problem med internetuppkoppling eller teknik på grund av dåliga digitala verktyg eller otillräcklig digital kompetens. En annan utmaning kan vara passiva och omotiverade elever vilket kan bero på flera olika orsaker, exempelvis otillräckligt socialt samspel eller brister i lärarens struktur och planering. En utmärkande utmaning för musikundervisning på distans är det musikaliska samspelets bortfall på grund av latens. (Ruippo, 2015).

2.4 Distansundervisningens förutsättningar

Digitala verktyg

För att skapa goda förutsättningar för lärande på distans bör en hel del aspekter tas i beaktande. Inledningsvis behöver lärarna och eleverna ha tillgång till den utrustning som krävs för just den form av distansundervisning som genomförs. Denna utrustning behöver bestå av digitala verktyg som möjliggör kommunikation, exempelvis en dator, surfplatta eller smarttelefon. För synkron kommunikation behövs även en skild kamera, mikrofon och högtalare eller hörlurar om dessa inte redan finns integrerade i de övriga verktygen.

Distansundervisningen kan ske med hjälp av textbaserade eller videobaserade digitala verktyg. Dessa verktyg kan användas till kommunikation och förmedling eller lagring av material. Textbaserade verktyg kan vara e-post, nätgemenskaper som *Facebook*, lärplattformar som *Moodle*, molntjänster som *Dropbox*, snabbmeddelanden, sms, hemsidor, bloggar och wiki-sidor. Videobaserade verktyg kan vara videotjänster som *Youtube*, streamingtjänster, tjänster för livesändningar och plattformar för digitala möten (t.ex. Zoom eller Teams). I musikundervisningen är det vanligen de videobaserade verktygen som är väsentliga i undervisningen medan de textbaserade verktygen används mera som stöd (Ruippo, 2015).

I distansundervisningen är det viktigt att alla digitala verktyg fungerar. För att underlätta användningen av de digitala verktygen och för att undvika tekniska problem är det nödvändigt att både eleverna och lärarna har en tillräckligt bra internetuppkoppling (Pedagogisk Psykologi, 2020). I musikundervisning på distans är det speciellt viktigt att ljudkvaliteten är bra.

Digital kompetens

För fungerande distansundervisning krävs en viss nivå på digital kompetens hos både lärare och elever. Enligt Eriksson & Rännar (2020) måste man utgå från lärarens kompetens för att kunna förstärka elevernas digitala kompetens och att detta är alla undervisande lärares ansvar. Det är viktigt att läraren handleder eleverna i användandet av de digitala verktygen och ser till att eleverna hittar och kan använda materialet de behöver (Hilli, 2020).

Struktur

Läraren bör tänka på att en tydlig kursstruktur och tydliga instruktioner är viktigt vid distansundervisning. Forskningen visar att bra distansundervisning förutsätter att läraren anpassar sitt material så att det lämpar sig för den digitala lärmiljön. Distansundervisning innebär även större eget ansvar hos eleverna och därför kan det vara bra att handleda eleverna i tidsplanering (Hilli, 2020).

Även i avsnittet "*Fjärr och distansundervisning, teknik och didaktik*" i podcasten *Pedagogisk Psykologi* (2020) belyses vikten av struktur i planeringen och i genomförandet av lektionen. I avsnittet diskuterar pedagogerna Niclas Lind och Peter Hjelm övergången till distansundervisning och påpekar att processen underlättas av att läraren redan innan övergången har struktur i sitt arbete. De anser att en lärare som har god struktur och god pedagogik i sin närundervisning generellt också blir en bra distanslärare.

Samspel

Socialt samspel är en viktig förutsättning för fungerande distansundervisning. Samspelet kan ske både mellan lärare och elever och elever sinsemellan. I närundervisning är miner och gester ett effektivt sätt att kommunicera med varandra och ett sätt för läraren att uppmuntra och ge direkt feedback åt eleverna. Denna typ av kommunikation fungerar inte lika effektivt i distansundervisning och därför är det speciellt viktigt att läraren lägger större vikt vid verbal uppmuntran och feedback. I distansundervisning i musik består samspelet främst av prat, musicerande, skapande av musik och ljudinspelningar men även gester och ansiktsuttryck, betoning och empati (Ruippo, 2015).

3 Metod och genomförande

3.1 Metod

Denna studie baserar sig på kvalitativ hermeneutisk forskning. I hermeneutisk forskning undersöker forskaren ett fenomen och gör egna tolkningar utifrån resultaten. Kännetecknande för kvalitativa undersökningar är flexibilitet, en stor bredd av information från få undersökningsenheter och ett intresse för samband och mönster (Holme & Solvang, 1997). Målet med kvalitativ forskning är inte att få bevis på att ett fenomen existerar utan snarare att öka förståelsen av ett fenomen (Thomsson, 2014).

Som datainsamlingsmetod har jag använt mig av semistrukturerade intervjuer bestående av öppna frågor. I en semistrukturerad intervju ställs samma frågor till alla respondenter men respondenterna ges även friheten att berätta om sina erfarenheter utanför intervjufrågorna (Gillham, 2008). Genom denna typ av intervju får respondenterna fritt berätta vilken uppfattning de har av fenomenet och vilka aspekter och sammanhang de anser att är viktiga i beskrivningen av fenomenet (Lantz, 1993).

3.2 Genomförande

Jag kontaktade fem personer via sociala medier varav samtliga var villiga att delta i intervjuer. Kriterierna för valet av respondenter var att de skulle ha erfarenhet av instrumentundervisning i form av både när- och distansundervisning. Intervjufrågorna var tio till antalet och i största allmänhet ställdes de i samma ordning till respondenterna. I en del av intervjuerna kom en intervjufråga upp i samband med en annan intervjufråga vilket ibland gjorde att den frågan inte behövde ställas på nytt. Fyra av intervjuerna genomfördes digitalt via Zoom och en intervju hölls genom personligt möte. Intervjuerna som genomfördes via Zoom spelade jag in med inspelningsfunktionen i programmet och intervjun där jag träffade respondenten personligen spelade jag in med hjälp av min mobiltelefon. För att få en överblick av likheter och olikheter i intervjusvaren transkriberade jag intervjuerna. För att enklare kunna jämföra intervjusvaren använde jag mig av färgkoder som representerade olika teman.

4 Resultatredovisning och analys

I detta kapitel presenteras resultatet av intervjuerna. För att öka trovärdigheten har jag i använt citat. Jag har citerat respondenterna ordagrant med undantag av en del ord som uteslutits eller lagts till för att förtydliga informationen i citatet. Respondenterna är anonyma men anges med bokstäverna a-e i redovisningen.

Alla fem respondenter har haft närundervisning innan de har övergått till distansundervisning, dock i olika utsträckning då det kommer till elevantal. Övergången till distansundervisningen har hos samtliga respondenter orsakats av pandemiläget. En av respondenterna har endast undervisat privat som ensamföretagare och resterande fyra har haft sin distansundervisning med anknytning till ett musikinstitut. Tre av dem har dessutom haft privatundervisning varav en också undervisat på en privat musikskola.

4.1 Anpassning från närundervisning till distansundervisning

I detta avsnitt strävar jag efter att få svar på min första forskningsfråga "På vilket sätt har musikpedagoger anpassat undervisningen då de övergått från närundervisning till distansundervisning?". Jag söker svar på vilka förändringar lärarna har upplevt då de övergått till distansundervisning. Utgående från intervjuerna har jag delat in svaren kring genomförandet i tre huvudteman: genomförande, digitala verktyg och tidsanvändning.

4.1.1 Genomförande

Inledningsvis presenterar jag respondenternas erfarenheter av det praktiska genomförandet av distanslektioner och hur deras undervisningsmetoder förändrats jämfört med närundervisningen.

Videosamtal och videor

Intervjusvaren visar att det finns vissa skillnader i hur respondenterna har genomfört sina distanslektioner. Alla respondenter har använt sig av synkron distansundervisning i form av

videosamtal och även asynkron distansundervisning i form av inspelade videor. Utöver dessa likheter skiljer sig respondenternas metoder delvis från varandra.

Tre av respondenterna har i största allmänhet haft videosamtal som varat under hela lektionstiden medan två av respondenterna använt lektionstiden på ett annat sätt. Istället för att ha videosamtal med eleverna under hela lektionstiden har de använt en del av tiden till att skicka videor som eleverna fått arbeta med på egen hand.

“Alltid i början så körde jag ungefär en tio minuter eller en kvart ett videomöte där jag träffade eleven och presenterade uppgiften som de ska göra och så skickar jag materialet sen. Också i slutet på de flesta lektioner så har jag slutat med ett kort videosamtal på fem minuter ungefär för att summera lektionen.” (d)

”Sen så är det inte tycker jag lika viktigt att man nu sitter den där hela halvtimmen eller 45 minuter och pratar via någon applikation utan att man istället bjuder på videomaterial [...] alla ämnen som man tar upp på en lektion så gör man också nån liten video [...] man kan ju oftast banda något redan i realtid och så har de ett dokument då som de kan återgå till.” (b)

En del av respondenterna uppger sig ha använt videor som metod även i sin närundervisning men att användningen av videor ökade då undervisningen skedde på distans. För en del har videorna däremot varit en helt ny metod som de tillämpat då de övergått till distansundervisning. Respondenterna har använt denna metod på lite olika sätt. I vissa fall har endast läraren skickat videor åt eleven medan det i andra fall har skett ett videoutbyte mellan eleven och läraren. Det kan till exempel ha sett ut så att läraren skickat en uppgift i form av en video vilken eleven fått svara på med en egen video. Sedan har läraren skickat ytterligare en video med feedback åt eleven.

Flera respondenter nämner att videorna har varit ett bra komplement till videomötena eftersom de förtydligat lektionsinnehållet och stöttat elevernas självständiga arbete. Här belyses återigen vikten av tydliga instruktioner och tydligt undervisningsmaterial i distansundervisning.

"Jag filmade sen efter lektionen videor av sådant vi gått igenom och skickade åt eleverna för att de helt enkelt skulle minnas och förstå bättre några stycken eller delar av låtar eller rytmer. Såklart kan man förklara det men [...] jag tycker att det hjälpte eleverna att få en tydlig video där de ser mina händer bättre." (a)

En del av respondenterna nämner att de i övergången till distansundervisning konstaterat att det istället för att göra videor utöver lektionerna varit smidigare att i samband med videosamtalet använda inspelningsfunktionen i videosamtalstjänsten. Under lektionen har antingen läraren eller eleven spelat in delar av videosamtalet vilket har resulterat i en video som eleven fått efter lektion. Detta har förenklat lärarnas arbete eftersom de inte behövt göra videor före eller efter lektionen.

Innehåll och undervisningsmaterial

Alla respondenter upplever att innehållet och undervisningsmaterialet på distanslektionerna har hållits relativt lika som i närundervisningen med undantag av att det musikaliska samspelet inte gått att genomföra på samma sätt i distansundervisningen. I samtliga intervjuer framkommer att det musikaliska samspelets bortfall haft en relativt stor inverkan på genomförandet av lektionerna. Eftersom alla respondenter använt sig av samspel i närundervisningen har de behövt omforma undervisningen och hitta på andra metoder som ersatt samspelet i distansundervisningen. Respondenterna uppger sig ha spelat turvis med eleven istället för att spela samtidigt och att de även skickat bakgrundsspår eller videor som eleven fått spela med. Bakgrundsspåren har respondenterna hittat på *Youtube* och de har även skapat egna med hjälp av sina inspelningsprogram.

Utöver detta uppger respondenterna att de största förändringarna gällande genomförandet har skett i förmedlingen av undervisningsmaterialet åt eleverna. I närundervisningen har eleverna fått noter och dylikt undervisningsmaterial främst i pappersform. I distansundervisningen har detta material istället skannats eller redan från början skapats digitalt och sedan har det laddats upp på en molntjänst eller skickats direkt åt eleven. Två av respondenterna har dessutom skapat egna mappar i molntjänster åt eleverna vilket de anser att har bidragit med mera ordning i undervisningen.

En av respondenterna har inte upplevt dessa förändringar eftersom hen främst använt sig av en bok som undervisningsmaterial i både närundervisningen och distansundervisningen. I detta fall har inget material skickats åt eleven utan läraren och eleven har båda haft varsin kopia av boken framför sig på distanslektionen.

Strukturerad undervisning

Respondenterna har erfarit att digitaliseringen av instrumentlektionerna har orsakat långsammare kommunikation vilket har resulterat i ett behov av både tydligare instruktioner och undervisningsmaterial. Detta har enligt respondenterna bidragit med mera struktur i undervisningen.

”Det är väldigt viktigt att man är på ett annat sätt hundra procentigt förberedd tycker jag. Man kan inte spåna och hitta på någonting spontant i stunden på samma sätt upplever jag med distansundervisning.” (b)

Tre av respondenterna nämner att den spontana undervisningsstil som de använt sig av i närundervisningen inte gått att integrera i distansundervisningen vilket har lett till mera planeringsarbete. Ett exempel på denna spontanitet kan vara att läraren inte planerar lektionsinnehållet på förhand utan bestämmer i stunden tillsammans med eleven vad som ska göras på lektionen.

”Jag har en sådan här pedagogisk grundsyn att jag utgår ifrån elevens önskemål till väldigt stor del. Jag är ganska spontan med det och mina elever brukar gilla det att jag i farten integrerar saker. Det där lyckas inte när man inte träffar eleven i samma utrymme utan jag var tvungen att ändra på det. Så det har definitivt ändrat min planering på det viset att till dom som jag vet att jobbar mot någonting har jag varit tvungen att ge en mera konkret uppgift åt på distans. Så det krävdes nog mera planeringsarbete.” (d)

Instrumentets betydelse

Jag försökte medvetet välja respondenter som undervisar olika instrument för att få en bredare uppfattning om instrumentundervisning på distans. Något som nämndes i tre av intervjuerna är att typen av instrument kan ha stor betydelse för hur enkelt eller svårt det är att genomföra distanslektioner. Dock bör man ta i beaktande att detta även kan bero på andra faktorer, till exempel hur erfaren läraren är i att undervisa eller att använda digitala verktyg.

”Jag har varit tacksam över att piano har varit [...] relativt lätt att ändå få den här infon till eleven.” (a)

”Gitarr och bas [...] och keyboard måste nog vara de bästa instrumenten att undervisa [på distans].” (e)

”Trummor är ett ganska utmanande instrument på ett sätt att undervisa digitalt. Också för att det är så mycket olika vinklar man borde se vilket ju är lätt i person [...] men sen när man bara har en skärm så blir det en helt annan grej [...] och hur får man ett någorlunda vettigt ljud också. Med akustiska trummor är det jättesvårt och har man dom inte uppmickade och via ett ljudkort så då kan det bli så att det bara distar typ för den andra på zoom [...] så det är sådant som har tagit mig en tid att klura ut.” (c)

Med tanke på instrumentets storlek, komplexitet och ljudnivå kan trumsetet, jämfört med andra bandinstrument, anses vara ett mera utmanande instrument att undervisa på distans. Respondent c har löst detta genom att använda ett elektroniskt trumset:

”Jag har då ett ljudkort som jag har mitt trumset inkopplat till och jag har ett elektroniskt trumset så det gör det lite lättare för att jag behöver bara ha en sladd som fångar upp hela trumsetet.” (c)

4.1.2 Digitala verktyg

I intervjuerna framkommer att övergången till distansundervisning har medfört en ökad användning av digitala verktyg. Respondenternas val av verktyg och även mängd skiljer sig till viss del från varandra. Största delen av respondenterna har främst använt sig av *Zoom* som plattform för videosamtal med eleverna. Andra verktyg som använts av respondenterna är *WhatsApp*, *FaceTime*, *Google Meet*, *Teams* och *Skype*.

Plattform	a	b	c	d	e
Zoom	x	x	x	x	
WhatsApp	x	x		x	
FaceTime		x			
Google Meet					x
Teams				x	
Skype				x	

Tabell 1. Plattformar för videosamtal

Då det kommer till tekniska verktyg har alla respondenter använt sig av dator och webbkamera. Andra verktyg som har använts är mobiltelefon, surfplatta, mikrofon, hörlurar, ljudkort, kamera (*GoPro* och *Zoom* video- och ljudinspelare), monitorskärm, elektroniskt trumset och förstärkare till elgitarr eller elbas.

Förutom de digitala verktyg som användes till videosamtal användes även andra program. *Spotify* och *Youtube* användes till uppspelning av låtar och bakgrundsspår. *Dropbox* och *Google Drive* användes till lagring och förmedling av material. Olika inspelningsprogram (endast *Logic* och *Garageband* nämndes mera specifikt) användes till att skapa bakgrundsspår och till att spela in både lärarens och elevens spelande. Även webbkameraapplikationen *Iriun Webcam* och virtuella ljudkortet *Loopback* nämndes av en respondent.

4.1.3 Tidsanvändning

Något som alla fem respondenter har upplevt är förändringar i tidsanvändningen. Detta har uttryckt sig på olika sätt och respondenternas åsikter är aningen tudelade gällande tidsanvändningen. Till största delen har de ändå upplevt att distanslektioner varit mera tidskrävande. Samtliga respondenter nämner att det främst har varit förberedelser av lektionerna som tagit mera tid jämfört med närundervisningen.

”Men nu var det på något sätt som att proportionerna mellan aktiv lektionstid och förberedelse skulle ha ändrat på sig på något vis. Det blev betydligt mera förberedelse.” (b)

Dessa förberedelser har för en del respondenter betytt skapande av undervisningsmaterial som noter, bakgrundspår eller videor och för andra har det betytt att lägga upp de digitala verktygen som krävs för deras distanslektioner.

”Före jag har en lektion så måste man nu ändå alltid plugga in allting och kolla att alla vinklar fungerar och fungerar nu ljudet? [...] Det har man ju inte med närundervisning utan eleven kommer, hej nu är du här, nu kör vi liksom. Så det har kanske varit att det krävts lite mera förarbete [...]” (c)

Fyra av respondenterna upplevde att arbetsmängden ökade eller att deras planerade arbetstid inte längre räckte till då de övergick till distansundervisning:

”Jag satt övertid på att jag filmade sen efter lektionen videor av sådant vi gått igenom och skickade åt eleverna för att de helt enkelt skulle minnas och förstå bättre några stycken eller delar av låtar eller rytmer...” (a)

”Ja, lite extra timresurser har det varit för mig för att hinna ge feedback till alla och börja nästa elev. Jag skulle egentligen ha behövt göra om schemat för dom då och lägga till lite tid där emellan för att hinna med allting.” (d)

”...det blev ju nog mycket testande och det blev nog lite övermäktigt [...] det blev för mycket jobb. Att man gjorde som egentligen dubbelt.” (e)

En av respondenterna löste problemet genom att lägga in tid för förberedelser i själva lektionen:

”...en halvtimmes lektion behöver inte betyda att man sitter en halvtimme och pratar med eleven utan man ser det mera som en helhet att det kan innefatta till exempel 15 minuter att man sitter och går igenom saker men sen resten är förberedelse.” (b)

Däremot anser två av respondenterna att distansundervisning delvis varit mera tidseffektivt jämfört med närundervisning. Detta har främst berott på möjligheten att undervisa hemifrån. Jag förtydligar respondenternas syn på effektiv tidsanvändning under rubriken ”fördelar”, i kapitel 4.2.1.

4.2 Distansundervisningens för- och nackdelar

I detta avsnitt strävar jag efter att få svar på min andra forskningsfråga: ”vilka för- och nackdelar finns det med distansundervisning?”.

4.2.1 Fördelar

Vilka positiva sidor har distansundervisningen enligt respondenterna? Här strävar jag efter att få svar på första delen av min andra forskningsfråga: ”Vilka fördelar har musikpedagoger upplevt med instrumentundervisning på distans?”.

Flexibilitet

I intervjuerna framkommer att respondenterna upplevt en hel del fördelar med distansundervisning. Alla respondenter är överens om att flexibilitet är en väldigt positiv aspekt som distansundervisningen medför. De poängterar att undervisningen kan ske i princip var som helst och med vem som helst tack vare den geografiska obundenheten. Då flexibilitet diskuteras i intervjuerna nämner tre av respondenterna lärarens möjlighet att undervisa varifrån som helst medan de övriga två respondenterna fokuserar mera på flexibiliteten ur elevens perspektiv. Respondenterna tangerar alltså samma aspekter kring flexibilitet men ur olika perspektiv.

Om undervisningen ordnas endast som närundervisning och läraren eller eleven till exempel är bortrest eller förkyld är hen tvungen att hoppa över lektionen medan det vid distansundervisning i dessa fall går att hålla lektionen ändå. Distansundervisningen skapar även möjligheten att ha lektioner i sådana fall då läraren och eleven är bosatta långt ifrån varandra. En av respondenterna nämner att hen tack vare detta fått fler elever och att eleverna dessutom är bosatta på olika ställen i hela världen.

Effektiv tidsanvändning

Två av respondenterna har erfarit att flexibiliteten även bidragit med en effektivare tidsanvändning - dock ur olika synvinklar. Respondent d anser att möjligheten att skicka ut material åt eleverna på förhand har gjort tidsanvändningen på själva lektionen mera effektiv. Här reflekterar respondent d kring fördelarna med flexibilitet och effektiv tidsanvändning:

”Jag behövde inte vara på jobb [...] vilket gjorde att arbetsresan blev ju ingen då utan jag jobbade hemifrån så det gick lättare så. Och sen fanns det också den möjligheten att till och med göra materialet färdigt på förhand [...] och så skickade man ut det och så kunde man till och med göra det mera effektivt på det viset, effektivera tiden helt enkelt. Man kan hinna [med] mera än vad man kan hinna med på en lektion ibland.”

(d)

Både respondent c och d har upplevt att de sparat tid på uteblivna arbetsresor. Förutom en effektivisering av sin egen tidsanvändning har respondent c även upplevt att även eleverna sparat tid eftersom de fått stanna hemma istället för att ta sig till ett annat ställe för att delta i instrumentlektioner. Dessutom anser respondent c att övergången från en elev till nästa är smidigare vid distansundervisning då bytet sker genom att endast klicka sig vidare från ett videosamtal till ett annat. Detta har i sin tur gjort det möjligt att undervisa flera elever inom en kortare tidsram. Det sistnämnda påståendet skiljer sig från vad respondent b och d berättar i intervjuerna. De har istället upplevt att de behövt lägga in fler pauser mellan eleverna i distansundervisningen och således haft eleverna utspridd över en längre tidsperiod under dagen jämfört med närundervisningen. Detta diskuteras vidare i avsnittet om “nackdelar” i kapitel 4.2.2.

Nya insikter och metoder

Tidigare i detta arbete diskuterades hur respondenterna behövt anpassa undervisningen då de övergått till distansundervisning. I intervjuerna framkommer det att dessa anpassningar har medfört flera fördelar. Alla respondenter har skapat nya undervisningsmetoder och en del nämner även att de har sett sin undervisning ur en ny synvinkel vilket har bidragit med nya insikter och idéer gällande undervisningen.

”Fördelarna kanske med distansundervisning var att man fick lite nya verktyg att använda så jag har nog fortsatt med det att spela in videor åt folk. Jag gjorde det i viss mån tidigare också men inte alls i samma utsträckning.” (b)

Respondent b uppger sig ha undervisat under en längre tid och att övergången till distansundervisning bidrog med en hel del nya insikter och metoder vilket i sin tur gav en slags ny energi till undervisningen. Respondenterna uppger att de haft användning av de nya metoderna även i närundervisningen. Här reflekterar respondent a kring nya insikter om sin undervisning:

”...nog lärde jag mig ganska mycket om mig själv och mitt eget undervisande. [...] jag lärde mig kanske att överlag följa med mera hur lång tid en elev behöver för att lära sig nånting. Jag har tendensen ibland att försöka undervisa för mycket på en lektion eller försöka gå för snabbt framåt. Eller kanske inte riktigt uppfatta hur snabb eller långsam en elev är. Så det blev nog någonting som jag har börjat följa med mera just nu, att man måste ge mer tid helt enkelt till vissa.” (a)

Organiserat och strukturerat arbetssätt

Utifrån de nya insikterna och de nya undervisningsmetoderna har ytterligare fördelar uppstått. Fyra respondenter nämner att deras arbetssätt blivit mera organiserat då de övergått till distansundervisning. I flera av intervjuerna framkommer att det krävts mera struktur och tydligare instruktioner vid distansundervisning. Detta kan bero på att kommunikationen sker digitalt och blir därför långsammare. Här berättar respondent b att det mera organiserade arbetssättet har haft positiva effekter på utvecklingen hos vissa elever:

”Man hamnar fundera noga vad man håller på med så då är man själv också väldigt tydlig oftast. [...] Jag såg ganska mycket framgång eller på något sätt utveckling hos vissa elever. Så kom jag fram till att det kan bero på att jag själv också är mycket tydligare när jag ger en uppgift. Och jag har lite försökt ta med det här nu till min normala närundervisning. Jag försöker vara lika strukturerad och tydlig.” (b)

I följande citat reflekterar respondent c kring liknande positiva förändringar i sitt arbetssätt men funderar huruvida det beror på distansundervisningen eller inte:

”Jag är nog mycket mera fokuserad med min undervisning nu än vad jag var förut. Nu har jag en ganska tydlig studieplan [...] för alla [elever] och jag gör jättebra anteckningar och sådant. Jag brukade inte vara lika strukturerad förut. Men jag vet inte om det har att göra med digitaliseringen eller om det annars bara är så att jag har börjat få mera elever och börjat ta det ännu mera seriöst.” (c)

Respondenterna har upplevt mera struktur i sättet att dela ut och lagra undervisningsmaterial eftersom det sker digitalt. Flera av respondenterna poängterar att undervisningsmaterial i pappersform lätt kan tappas bort men om allt material finns lagrat på samma ställe i en molntjänst blir det mera lättillgängligt och finns alltid till förfogande för både eleven och läraren.

”Jag skriver [...] ganska mycket till pappers åt eleverna men när jag gjorde det på distans så skrev jag det mesta på dator för att det är lättast att jobba bara på ett ställe då istället för att skanna in saker. Så då fick dom kanske lite tydligare till och med instruktioner”. (d)

Trygg inlärningsmiljö

En av respondenterna har lagt märke till fördelar med att eleverna är hemma under instrumentlektionerna. Respondent c har upplevt att eleverna känt sig trygga och bekväma då de fått använda sitt bekanta instrument i sin hemmiljö och att detta gynnat en del elevers utveckling. Här kan poängteras att eleverna vanligen inte tar med sig sina instrument till dessa lektioner eftersom respondent c undervisar trummor.

”Sen så tror jag också att när eleverna kan sitta hemma bakom sitt instrument, bakom sitt trumset där de är vana vid att öva, att de är trygga i den miljön, så kanske dom på ett sätt kan lära sig lite bättre, lite mera fokuserat, har jag märkt i alla fall. Och det beror ju såklart på individen, vad som fungerar bättre för dom.” (c)

Eleven arbetar självständigt

Två respondenter har erfarit att distansundervisningen medfört en ökad mängd självständigt arbete för eleverna och att detta varit gynnsamt för en del elevers inläring.

”Man satt inte kanske på samma sätt och visade att där ska du trycka med fingret och att de fick fundera lite själv. Det blev lite mera självständigt arbete åt eleverna, vilket jag tyckte var en positiv sak. Sen så var det ju det att elever reagerade lite olika på det förstås. [...] Andra behöver mera liksom så där att ”nu sätter du det fingret dit och det fingret dit...” (b)

”Fördelarna är nog det att [eleverna] får väldigt tydligt höra och se sig själv när de spelar och eventuellt så är de mera fokuserade på lektionen när de är tvungna att leverera ett material in i slutet av lektionen, som jag har gjort med största delen av dom nu.” (d)

Inblick i elevens utrustning hemma

En respondent nämner att en stor fördel har varit att få se vilken utrustning eleverna har hemma och att då ha möjligheten att stöda dem i användningen av det.

”Då var man ju liksom ”hemma hos” [...] och förklarade liksom nå sounds eller grejer. Det var ju jättekul att man fick se deras övningsituation eller spelsituation hemma och kunde hjälpa. För jag minns att det var någon som hade världens möjligheter. Hade någon liten fenderförstärkare med massa effekter och grejer och hade ingen koll på det. [...] Så det var ju roligt [att hjälpa] för att det händer ju inte här [på musikinstitutet]. Så det var ju en väldans positiv sak.” (e)

Fördel	a	b	c	d	e
Mera organiserat och strukturerat arbetssätt		x	x	x	x
Effektiv tidsanvändning			x	x	
Trygg inlärningsmiljö för eleven			x		
Skapar nytänkande kring undervisningsmetoder	x	x	x	x	x
Flexibilitet och geografisk obundenhet	x	x	x	x	x
Läraren kan stöda eleven i användningen av instrument och annan utrustning hemma					x
Mera självständigt arbete för eleven		x		x	

Tabell 2. Distansundervisningens fördelar

4.2.2 Nackdelar

Vilka problem har lärarna upplevt i samband med distansundervisningen? Här söker jag svar på den andra delen av min andra forskningsfråga: "Vilka nackdelar har musikpedagoger upplevt med instrumentundervisning på distans?".

Internetuppkopplingen

Tre av fem respondenter anser att bristande internetuppkoppling har varit en störande faktor i deras distansundervisning. Respondent b och e har upplevt att elevernas dåliga internetuppkoppling har orsakat problem medan respondent a har upplevt problem med både den egna och elevernas internetuppkoppling. Problem med internetuppkoppling kan ofta lösas med bättre tekniska och digitala verktyg vilket respondent a nämner att hen troligen skulle ha anskaffat om behovet av distansundervisning hade fortsatt under en längre tid.

"Om jag skulle ha [...] haft mera privatundervisning eller bara överlag [mera] distanselever så tror jag nog att jag i längden skulle ha satsat mycket mera på det där tekniska. Just för att själv orka. För det blev nog jätt tungt att ha en massa elever varje vecka och med varje elev alltid någonting med ljudet och nätuppkopplingen." (a)

I intervjun med respondent c framkommer det inte om hen upplevt problem med internetuppkopplingen eller inte medan respondent d uppger sig inte ha upplevt några tekniska problem överhuvudtaget, varken från egen eller elevernas sida.

Inverkan på läraren

Tre respondenter har upplevt att distansundervisningen varit mera påfrestande jämfört med närundervisningen. En orsak är den ökade arbetsmängden men även andra faktorer har bidragit till trötthet hos respondenterna. Respondent a berättar i citatet ovan att de tekniska problemen varit uttröttande och påpekar även i följande citat att sättet att kommunicera via videosamtal krävt mera fokus och energi.

”Jag blev jättetrött av distansundervisningen för man blev så låst vid kameran eller datorn och sen kände jag att jag måste på något sätt mera med mitt ansiktsuttryck förmedla den där energin. När du är i ett klassrum så kan du med hela kroppen på ett annat sätt ge av dig själv och visa och spela och det blir mera naturligt. Men så här framför en skärm så måste du vara på ett annat sätt närvarande och jag tyckte att det var ganska uttröttande.” (a)

Respondent d har upplevt att det varit fysiskt påfrestande för kroppen att sitta framför datorn en längre tid, speciellt för rygg och axlar. Både respondent d och b uppger sig ha behövt lägga in mera pauser i sin arbetsdag då undervisningen skett på distans jämfört med närundervisningen. En annan nackdel som respondent b och även a har upplevt är att inte träffa kollegor. Då de har arbetat hemifrån har lärarmöten och den kollegiala samvaron i kafferummet uteblivit vilket har lett till en känsla av ensamhet i arbetet och påverkat arbetsmotivationen.

Att undervisa spelteknik

Tre av fem respondenter uppger i intervjuerna att de har upplevt att det varit svårare att undervisa spelteknik på distans. De har erfarit att de inte kunnat instruera och ge feedback gällande spelteknik åt eleverna på samma sätt som vid närundervisning. Detta kan bero på att detaljer och nyanser faller bort då kommunikationen sker digitalt via en skärm eller i form av text- eller videoutbyte. Respondent a nämner att aspekterna dynamik och uttryck i

instrumentundervisningen helt uteblivit på distanslektioner eftersom ljudkvaliteten inte varit tillräckligt bra.

“En svår sak har nog varit att försöka undervisa något dynamiskt [...] det har blivit mera mekanisk träning via distanssamtal och inte så mycket uttryck...” (a)

Respondent d har däremot upplevt utmaningar i att undervisa nybörjare i grundläggande spelteknik:

”Jag hade inte jättestora framgångar med elever som var så gröna att de ännu inte knappt kunde hålla i gitarren. Och då skulle jag ha en distanslektion med dom och undervisa det hur de sitter och hur de ska hålla händerna och sådant. Det var väldigt utmanande. Så de lektionerna blev knappt till någonting alls.” (d)

Respondent c anser att spelteknik varit svårt att undervisa speciellt i sådana fall då hen inte sett eller hört eleven tillräckligt bra och påpekar att även om läraren syns och hörs bra för eleven är det inte nödvändigtvis så att läraren hör och ser eleven lika bra.

”Bastrumsteknik och sådant [...] är lite svårare när man inte är där och kan fysiskt riktigt [visa]. [...] De ser mig jättebra men det betyder inte att jag ser allt vad de gör jättebra för de har ju inte samma [tekniska] uppsättning som jag har. Så jag ser ofta inte deras fötter och exakt vad dom gör med deras händer för dom har ju ofta bara den här ena vinkeln från sin dator. Ibland kan det också hända att deras ljud inte är jättebra. Så ibland kan det vara lite svårare för mig att faktiskt höra vad det är dom försöker göra.” (c)

Utöver respondent c nämner även två andra respondenter att de ibland haft svårt att uppfatta vad eleven gör. Detta har berott på olika faktorer så som bristfällig internetuppkoppling eller som respondent c belyser i citatet ovan: “brister i elevernas digitala verktyg vilket har orsakat dålig bild- eller ljudkvalitet”.

Den sociala växelverkan

Tre av respondenterna nämner i intervjuerna att den sociala växelverkan som normalt sker i deras närundervisning påverkats negativt då de haft distansundervisning. Detta har hos alla tre respondenter bara skett med en del av eleverna och dessa har oftast varit yngre eller introverta elever.

”Man tappar nog en viss del av den där tvåvägskommunikationen som [man har] när man sitter med någon i samma rum. Sen är det ju förstås att man har extroverta och introverta elever och att umgås så här via en skärm med en väldigt introvert liten elev kan vara lite svårt. Man får absolut ingenting tillbaka därifrån så man sitter bara och babblar på.” (b)

Det musikaliska samspelet

Utifrån intervjuerna kan man konstatera att det musikaliska samspelets bortfall har varit en stor nackdel som alla fem respondenter anser att i åtminstone till viss mån har påverkat undervisningen negativt. Respondent e berättar att hens närundervisning vanligen präglas av samspelet och att det i distansundervisningen har varit svårt att ersätta samspelet med något annat. Respondent a belyser här vikten av musicerande tillsammans på instrumentlektioner:

”Det som är musik på lektionerna så det krympte till att först klinkar jag och sen klinkar eleven och det blev så hackigt på ett annat sätt. Om man är i samma rum och kan spela tillsammans kan du på något sätt också bara njuta av musiken.” (a)

Två av respondenterna har erfarit att samspelets bortfall påverkat eleverna negativt eftersom de inte fått öva på sin musikaliska samspelsförmåga vilken är en viktig aspekt i instrumentundervisningen.

”Nackdelarna är ju nog det där oorganiska sättet att spela gitarr och att det lätt blir ganska inskränkt, som den där termen på engelska, ”bedroom guitarist” [...] man kanske är jättebra [på att spela] men man kan inte samverka som musiker i ett band väldigt effektivt. [...] så märkte jag att det till och med gick lite bakåt då för vissa elever.” (d)

Elevernas motivation

En nackdel som nämns av tre respondenter är minskad motivation hos eleverna. Respondent a har erfarenhet att den avtagande motivationen har tagit sig uttryck i mindre övning på egenhand och nivåprov som inte genomförts i lika snabb takt som tidigare. Detta har i sin tur lett till långsammare utveckling hos eleverna. I intervjuerna framkommer att den minskande motivationen delvis kan bero på bortfallet av samspel och att eleverna inte har möjlighet att uppträda på konserter. Tre av respondenterna nämner i intervjuerna att de upplevt konserternas frånvaro som en nackdel. Att spela på konserter och för andra är en viktig del av instrumentundervisningen eftersom uppträdandena ger eleverna ett mål med sin övning. Att uppträda på konsert kan även vara ett bra sätt för eleverna att öva på den musikaliska samspelsförmågan.

”Du hittar inte så mycket egen motivation om inte du får uppträda på konserter [...] och sen tror jag att vissa [elever] till och med har blivit lite skygga för att uppträda nu...” (a)

Inlärningsmiljön

I två av intervjuerna framkommer det att miljöerna eller utrymmena som eleverna vistades i under lektionerna ibland kunde vara problematiska. Eleverna var hemma vilket i vissa fall orsakade att de kände sig obekväma eller blev distraherade av andra människor och ljud runt dem.

”Ja alltså inte är det ju helt problemfritt. Man kanske stör andra, man spelar för högt, [...] det är lite spring och så där. Så inte är det ju helt enkelt inte.” (e)

”Det märkte jag att ganska många elever blev ganska blyga eftersom de måste vara hemma och det ofta var andra familjemedlemmar runt omkring. Så vanligt småprat i början och i slutet av lektionen blev ganska onaturligt för många tycker jag. För att de var så medvetna om att föräldrarna hör hela tiden vad jag säger och föräldrarna hör också vad dom svarar. Så speciellt barn tycker jag att kunde bli lite försiktigare. Jag la märke till att de blev lite annorlunda hemma än vad dom är med mig på lektionen när dom kan vara bara på tumanhand.” (a)

Elevernas förutsättningar

I intervjun med respondent b framkommer det att det kan finnas skillnader i elevernas förutsättningar för fungerande instrumentundervisning på distans. Alla elever har nödvändigtvis inte de verktyg som behövs hemma. Dessa verktyg kan vara till exempel instrument, dator eller tillräckligt bra internetuppkoppling. Respondent e har erfart skillnader i elevernas utrustning hemma, speciellt gällande instrument och förstärkare, men inte sett det som en nackdel utan snarare som en möjlighet att hjälpa eleverna att använda verktygen.

Nackdel	a	b	c	d	e
Tekniska problem (bristande internetuppkoppling)	x	x			x
Svårt att undervisa spelteknik	x		x	x	
Sociala växelverkan påverkas negativt	x	x		x	
Minskad motivation hos elever	x	x		x	
Det musikaliska samspelet uteblir	x	x	x	x	x
Inga konserter; eleverna övar utan mål	x	x		x	
Distraherande inlärningsmiljö för eleven	x				x
Ojämligheter i elevernas förutsättningar		x			
Svårt för läraren att uppfatta vad eleven gör	x	x	x		
Uttröttande för läraren	x	x			x
Träffar inte kollegor; ensamt för läraren	x	x			

Tabell 3. Distansundervisningens nackdelar

5 Sammanfattande diskussion

I detta kapitel sammanfattar jag resultatet av undersökningen och presenterar mina reflektioner utgående från intervjustvaren. Syftet med detta arbete var att ta reda på vilka uppfattningar musikpedagoger har av instrumentundervisning på distans och vilka undervisningsmetoder de använder i distansundervisningen. Jag fokuserade främst på pedagogernas erfarenheter av individuell instrumentundervisning.

Anpassningar

Min första forskningsfråga var "På vilket sätt har musikpedagoger anpassat instrumentundervisningen då de övergått från närundervisning till distansundervisning?". Utgående från intervjustvaren kan man konstatera att övergången till distansundervisning betytt en del "försök och misstag". Majoriteten av respondenterna har upplevt att arbetsmängden ökat i samband med övergången till distansundervisning och att det främst varit förberedelserna av undervisningen som varit mera tidskrävande. Respondenterna anser att övergången till distansundervisning varit en process där de stött på problem i olika grad. En del undervisningsmetoder som respondenterna använt i närundervisningen har visat sig vara ineffektiva i distansundervisningen vilket har gjort att respondenterna behövt utveckla nya metoder. Intervjustvaren påvisar att innehållet har hållits relativt lika i närundervisningen och distansundervisningen men att det är just i undervisningsmetoderna som de största förändringarna har skett.

Intervjustvaren visar att de metoder som alla respondenter har använt sig av är synkron distansundervisning i form av videosamtal och även asynkron distansundervisning i form av inspelade videor. En del av respondenterna uppger sig ha använt videor som metod även i sin närundervisning men att användningen av videor ökade då undervisningen skedde på distans. För en del har videorna däremot varit en helt ny metod som de tillämpat då de övergått till distansundervisning.

Användningen av digitala verktyg har i allmänhet ökat i samband med övergången till distansundervisning men skillnader kan ses i mängden verktyg som använts. En del respondenter har använt sig av flera digitala verktyg och haft en hel uppsättning av kameror,

skärmar och mikrofoner medan andra har genomfört distansundervisningen med endast en laptop och hörlurar. En del har använt sig av flera olika text- och videobaserade digitala verktyg för kommunikation och lagring eller förmedling av material medan andra har använt bara några få verktyg.

En annan aspekt där märkbara förändringar har skett är det musikaliska samspelet vilket inte har gått att genomföra på samma sätt i distansundervisningen som i närundervisningen. Respondenterna har behövt omforma undervisningen och hitta på andra metoder som ersatt samspelet i distansundervisningen. Dessa metoder har i lektionssammanhang varit lärarens och elevens turvisa spelande istället för att spela samtidigt och bakgrundsspår eller videor som eleverna fått spela med på egenhand.

Utöver detta uppger respondenterna att en märkbar förändring gällande genomförandet har skett i sättet att förmedla undervisningsmaterialet åt eleverna. I närundervisningen har eleverna fått noter och dylikt undervisningsmaterial främst i pappersform. I distansundervisningen har detta material istället skannats eller redan från början skapats digitalt och sedan laddats upp på en molntjänst eller skickats direkt åt eleven.

För- och nackdelar

Min andra forskningsfråga var "Vilka för- och nackdelar har musikpedagoger upplevt med instrumentundervisning på distans?". Den mest märkbara nackdelen med instrumentundervisning på distans är det musikaliska samspelets bortfall. Eftersom alla respondenter använt sig av samspel i närundervisningen och de anser att samspelet är en viktig del av instrumentundervisningen har det musikaliska samspelets bortfall haft en relativt stor inverkan på undervisningen. Majoriteten av respondenterna har upplevt att en del elever har påverkats negativt av distansundervisningen, de har exempelvis fått sämre motivation eller blivit mera passiva, medan andra elever inte påverkats alls eller till och med fått bättre motivation. Gällande hur respondenterna själva har påverkats så har en del upplevt att distansundervisningen varit mera påfrestande både fysiskt och psykiskt och även att de känt sig ensamma på grund av frånvaron av den kollegiala samvaron. Andra nackdelar som framkommer i en del intervjuer är tekniska problem vid videosamtal, svårigheter i att undervisa instrumentteknik och problem i kommunikationen och i den sociala växelverkan.

Alla respondenter är överens om att en stor fördel med distansundervisning är flexibiliteten den medför. Då undervisningen kan ske var som helst och med vem som helst skapas nya möjligheter som inte finns i närundervisningen. Intervjuszvaren visar även att anpassningarna som respondenterna tvingats göra i samband med övergången till distansundervisning har medfört flera fördelar. Alla respondenter har skapat nya undervisningsmetoder och en del nämner även att de har sett sin undervisning ur en ny synvinkel. Detta har i sin tur bidragit med nya insikter och idéer gällande undervisningen. Distansundervisningen har dessutom krävt ett mera strukturerat arbetssätt vilket respondenterna har upplevt som ytterligare en fördel.

Trots att respondenterna har upplevt flera fördelar och att de i allmänhet har en positiv attityd till distansundervisning uppger majoriteten av respondenterna ändå att de föredrar närundervisning framför distansundervisning. De anser att distansundervisningen är ett bra komplement till närundervisningen och att de har fått flera nya verktyg och idéer tack vare den i deras fall mer eller mindre påtvingade distansundervisningen. Endast en av respondenterna föredrar distansundervisning av den orsaken att flexibiliteten och den geografiska obundenheten bidrar med så många fördelar och möjligheter som inte finns i närundervisningen.

6 Källförteckning

Gillham, B. (2008). *Forskningsintervjun: tekniker och genomförande*. Malmö: Studentlitteratur.

Magne Holme, I. & Krohn Solvang, B. (1997). *Forskningsmetodik, om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.

Lantz, A. (1993). *Intervjumetodik: den professionellt genomförda intervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Eriksson, K. & Rännar, E. (2020). *Digitala möjligheter – i en lärmiljö för alla*. Stockholm: Liber AB

Internetkällor

Blackboard Inc. (2018). *Vad är Blackboard Learn?* Hämtat 16.3.2022 från

https://help.blackboard.com/sv-se/Learn/Instructor/Original/Getting_Started/What_Is_Blackboard_Learn

Hilli, C. (2020). Hämtat 28.3.2022 från

https://www.youtube.com/watch?v=C3M4ux_DkV0&list=PL4oKijBW2LwNZmCN8AeB7kM4pnJ-y8csR

Thomsson, H. (2014). *Analysera intervjuer: om konsten att göra kvalitativa analyser vid statliga verk och myndigheter*. Hämtat 2.6.2022 från

https://books.google.fi/books?hl=sv&lr=&id=FoVbBAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA9&dq=kvalitativ+analys+av+intervjuer&ots=nAqdeQ72Uy&sig=JAShe_OjaKB9nAalVzm4N0CTeE&redir_esc=y#v=onepage&q=kvalitativ%20analys%20av%20intervjuer&f=false

Utbildningsstyrelsen. (2022). *Beredskap för situationer som coronaviruset föranleder inom den grundläggande utbildningen för vuxna fr.o.m. 1.1.2022*. Hämtat 3.6.2022 från

<https://www.opf.fi/sv/utbildning-och-examina/beredskap-situationer-som-coronaviruset-foranleder-inom-den-grundlaggande-0>

Skolverket. (2022). *Fjärrundervisning*. Hämtat 3.6.2022 från

<https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/fjarrundervisning>

Pedagogisk Psykologi. (Rova Sjögren Psykologi AB). (31.3.2020). Fjärr- och distansundervisning, teknik och didaktik. [Podcast]. Hämtat 4.6.2022 från

<https://open.spotify.com/episode/1sAOJL5LAXOII9OZ2odwlg?si=75850aca84c84c05>

Eriksson, K. (2020). *Distansundervisningens organisatoriska förutsättningar. En kvalitativ designbaserad fallstudie i en svensk rural skolmiljö*. Magisteravhandling i pedagogik.

Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier. Vasa: Åbo Akademi. Hämtat från

https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/177479/eriksson_kent.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Ruippo, M. (2015). *Musiikin verkko-opetus. Yhteenvetoraportti Sibelius-Akatemian*

aluekehityshankkeesta vuosina 2001–2003 ja sen jälkeisestä verkko-opetuksen

kehittämisestä. Licensiaatintyo. Musiikkikasvatuksen osasto. Helsingfors: Sibeliusakademin.

Hämtat 5.6.2022 från <http://ruippo.fi/licensiaatintyo/resources/licensiaatintyo.pdf>

Hilli, C., Eklund, C., & Törnroos, K. (2017). *Mot en flexibel grundskola i skärgårdsmiljö -*

lärares erfarenheter av undervisning i virtuella lärmiljöer. Ålands landskapsregering. Hämtat 5.6.2022 från

<https://research.abo.fi/ws/portalfiles/portal/25159165/Motenflexibelgrundskolaiskargardsmiljo-larareserfarenheteravundervisningivirtuellarmiljoer+%281%29.pdf>

Bilaga 1: Intervjufrågor

- Hur brukar dina instrumentlektioner på distans se ut?
- Vilka digitala verktyg använder du i närundervisning respektive distansundervisning?
- Vilka förändringar har skett i planeringen och genomförandet av instrumentlektioner då du övergått från närundervisning till distansundervisning?
- Vilka nya metoder har du använt dig av då du övergått till distansundervisning?
- Finns det moment i din undervisning som har fallit bort då du övergått till distansundervisning och på vilket sätt har du ersatt de momenten?
- Hur upplever du att din roll eller funktion som lärare har förändrats?
- Vilken inverkan tycker du att distansundervisningen har haft på eleverna?
- Hur upplever du att relationen till eleverna har förändrats?
- Vilka för- och nackdelar har du upplevt med distansundervisning?
- Föredrar du närundervisning eller distansundervisning?